Ч. 289 (12.655). Львів, в'второк 30. грудня 1930. Poostowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Волинь по виборах.

(Кореспонденція з Волині.)

Кремянець, грудень 1930.

До цього часу я не забирав голосу в справі останніх виборів на Волині — з одної сторони — тому, що не хотів писати під першим вражінням, а постановив перевірити свої спостереження і глибше дослідити справу; з другої сторони — тому, що чекав, як виявлять своє обличча „українські" представники Волині зпід стягу ББ.

Перемога „одинкарів" була для виборців несподіванкою, неначе громом з ясного неба. Правда, „одинкарі" все робили, щоби здобути і забезпечити собі цю перемогу. Передвиборчі зібрання з іншою програмою та іншими гаслами, крім тільки ББ, не були допущені; всі визначніші представники і прихильники „Українсько-Білоруського Бльоку" завчасу були ізольовані; по селах і містечках відбувались ревізії і все, що мало хоч найменше відношення до виборів, забиралось; одинкарі мобілізували для своєї агітації всі установи як повітові так і громадські; право вивішувати виборчі плякати було змонополізовано виключно „одинкарями" і то з такою послідовністю, що зловлених при росклеюванні українських (очевидно, дозволених цензурою) плякатів тягли до поліції, вязниці та суду, закидаючи їм зневаження (???) маршала Пілсудського; у багатьох виборчих районах члени виборчих комісій — українці були усунені, бо їх примусово потягли до участи в „стражі обивательській"; представники „Українсько-Білоруського Бльоку" не були допущені до комісій; у часі виборів перед виборчими помешканнями і в самих помешканнях всовувалися виборцям „одинки" і т. д. і т. д. Вказані факти належали до буденних виборчих явищ на Волині; крім них, відбувалося багато зловживань чисто льокального характеру.

Але, не вважаючи на такі обставини виборчої акції, волинські виборці (тобто українське селянство, міщанство й інтелігенція) були певні своєї перемоги: вони свідомо йшли до виборчої урни; вони знали, що голосують за свою честь, за добробут, за будучину. Шалена праця „одинкарів", що на ріжні способи агітували за кандидатами ББ, переслідування інших угруповань, ангажування до виборчої справи української еміграції, що давно користується підмоченою репутацією, ділали міцно на українських виборців, але в напрямку відворотнім: виборці розуміли, що тут іде справа не про їх інтереси, а про чужі, і тому голосували свідомо і чесно... Коли став відомим вислід виборів, відразу всі зрозуміли причину поразки, а несподіваної перемоги одинкарів. Останні можуть тішитися, що забрали собі майже всіх послів з Волині, а перед волинським громадянством зложили доказ своєї необмеженої здібности і цілковитої роспаношености; показали, що вони вище всяких законів і права.

Чи останні вибори справді, в суті річи, є поразкою українського народу в Польщі? Ні, цілком — наоборот. „Одинкарі", що виступили з відомими гаслами, в дійсности нанесли собі і своїм гаслам на Волині великий удар і скомпромітували їх в очах українського населення. Останнє побачило на виборах, що в Польщі теорія — одна річ, а дійсність — цілком інша; побачило також, що собою уявляє одинка і до чого вона здатна. Жадна українська партія не моглаб так добре усвідомити національно населення, психічно відмежувати його від поляків, як виборча акція „одинки". Ми певні, що наслідки її в будучому з конечности виявляться. Поляки будуть її пояснювати собі впливами „Харкова" і „Берліна". А між тим, вони будуть чисто „краевого" походження, і завдяки виключно „одинці". Кожний політик напевне зрозуміє фактичну вартість цих наслідків, а разом з тим і вартість бебеківської „перемоги" на Волині. З другої сторони, і для місцевих польських діячів, що переводили виборчу працю „одинки", вибори послужили теж дуже поважною наукою, але в іншому напрямі.

Волиняк.

Санація і москвофіли.

Суспендування москвофільського посла з ББ о. Яворського.

Безпартійний Бльок співпраці з урядом свої виборчі комбінації і методи переніс при цьогорічних листопадових виборах до сойму і сенату з Волині до Східної Галичини, але вже з деякими ухилами. А саме на Волині, подібно як в 1928 р., поставив і в 1930 р. на свої листи гурток „щирих українців" з вишколу воєводи Юзефського і відомими засобами „вибрав" ББ шістьох зпоміж цього гуртка до сойму і двох до сенату, покликуючи з них і по одному до президії сойму й сенату в характері секретарів. У Галичині таких „щирих українців" ББ не найшов, пускаючи вже давніше на зелену пашу групу д-ра Северина Даниловича (так званий УНС), а ще передтим гуртокІлькова і Залуцького з 1922 р., і всю свою ласку перелив на москвофільських недобитків-мамелюків з неістнуючої „русской аграрной партії" зпід стягу відомого політичного смішаки д-ра Олександра Лисяка. Що більше! Навіть зроджена в Кракові „Польсько-Руська Згода" не удостоїлася ніякої уваги санаційних кругів, хоч осідок цієї „партії" перенесено до Львова і хоча віддано на приміщення її партійного секретаріяту окремі кімнати в міській різні у Львові. Управа цієї „партії" не розвинула ніякої ширшої діяльности і цілу свою „політику" обмежила досі мабуть тільки на оглядини, як у різні бють безрог.

В аграрній політиці безроги грають без сумніву визначну ролю, не диво отже, що „русская аграрная партія" пішла високо в гору. До міської різні вправді товару вона не доставляє, у свому маленькому гуртку не має ніяких аграрників-хліборобів і не має найменших звязків з нашими хліборобськими кругами, але зате має кандидатів на масні посади — ну і на послів, що все і всюди хвалитимуть тих, які витягнули їх в гору.

До таких належать у першу чергу незамітний митний урядовець у Львові Михайло Бачинський і давній передвоєнний москвофільський агітатор о. Йосиф Яворський, парох з Радехівщини. Першому віддано в посідання нашу найдавнішу „культурну" установу „Народній Дім" у Львові, з його великими фінансовими засобами, а як там господарка виглядає, всім нам відомо. Навіть велика саля — найкраща у Львові — служить не нашій, а сусідській культурі. Знова о. Яворський покидає на Йордан свою парохію і з хором своїх парохіян робить йорданську параду для польського військового і цивільного Львова на Марійській площі, рівночасно тоді, коли епископ-помічник в асисті цілої капітули і всього львівського духовенства відправляє чин водосвяття на львівському Ринку.

За такі високо-патріотичні вчинки не минула обох нагорода й оба вони попали на списки одинки, Бачинський в самбірській, а о. Яворський у золочівській окрузі — ну й оба стали послами.

Та тут зродився конфлікт. З М. Бачинським пішло гладко, бо йому, як малому митному урядовцеві та пупілеві санації, його наставники не робили ніякої перепони в його „політичній" карієрі. Інакше з о. Яворським, знаним ще і з цього, що недавно застрілив одного студента. Митрополичий Ординаріят, як зрештою й оба другі греко-кат. Ординаріяти в Перемишлі і в Станиславові, видав виразний заказ кандидувати всім священикам при минулих виборах до сойму і сенату і з цієї причини знято зі списків одинацятки всі священичі кандидатури. Одначе цього приказу о. Яворський не послухав, кандидував дальше, не зважаючи на заказ і по виборі приняв посольський мандат.

Самозрозуміло, що цей поступок о. Яворського був грубим і свідомим нарушенням канонічного послуху супроти свого ординарія, що ipso facto стягнув на нього церковну суспензію. Митрополичий Ординаріят у Львові завізвав о. Яворського до оправдання; а коли він не оправдався і не зложив посольського мандату, Ординаріят проголошену суспензію полишив дальше у правній силі.

Тепер о. Яворський звернувся по допомогу до польських правлячих кругів. На його просьбу чи пак на інтервенцію провідника східно-галицьких одинкарів, посла полк. Коца, польське міністерство закордонних справ інтервеніювало в Римі через свою ватиканську амбасаду, бо о. Яворський вніс жалобу до Риму на митроп. Шептицького в справі своєї суспензії.

Ця квестія ще не вирішена. Постанови канонічного права кажуть, що в повищому випадку нема відклику від рішення Митрополичого Ординаріяту до Риму, бо право суспензії в подібних справах належить до **directa potestas ordinarii**, на основі котрої Ординаріят рішає безвідклично. І коли священик, що підпав суспензії за грубий канонічний непослух, не виконає цього, що йому наказано — в даному випадку не зложить посольського мандату, то Ординаріят може видати йому канонічний процес і вироком усунути його з дотеперішнього духовного становища. На основі знову обовязуючого в Польщі конкордату світська влада не має права мішатися до канонічного процесу, що його ведуть церковні суди, ба, що більше, є обовязана допомогти до виконання вироку церковного суду. Незалежно від цього, ще перед правосильністю вироку засуджений може підпасти екскомуніці, що без сумніву на підставі виразних постанов канонічного права малоб місце у випадку о. Яворського, якщо він і надальше був би в канонічному непослусі супроти згаданого вище зарядження митр. Шептицького.

Як бачимо, конфлікт між митр. Шептицьким і польським урядом — бо він стоїть за суспендованим о. Яворським, — має поважний і засадничий характер, сягаючи в царину внутрішніх відносин католицької церкви й обовязуючого конкордату. В даному випадку перехрещуються дуже маркантно престіжі та інтереси католицької церкви з партійно-політичними інтересами теперішнього польського уряду і тому остаточний вислід конфлікту для всіх цікавий, хоч ми вже нині не сумніваємося, що тут не побідять засади йосифінського абсолютизму.

Покищо є так, що о. Яворський з приводу церковної суспензії не виконує своїх священичих функцій, а рівночасно не виконує і посольського мандату, бо досі не зголосився в соймі і не зложив посольського приречення. З двох москвофільських пупілів санації, котрих вона зробила послами, наразі тільки М. Бачинський засідає в посольському клюбі ББ. Чи засяде і другий, себто о. Яворський, невідомо, а якщо так, то хіба мусітиме скинути рясу католицького священика.

Вибір, а в дійсности номінація послами двох галицьких москвофілів має ще один інтересний момент. Одинкарі українського походження з Волині утворили в рямцях посольського і сенатського клюбу ББ окрему українську секцію. До цієї секції зголосився і М. Бачинський з проханням, щоби приняти на члена його й о. Яворського. На це відповіли волиняки, що вони, як українці, не мають нічого спільного з москвофілами, які заперечують сам факт істнування українського народу і їх до свого гурта не приняли. Такто Бачинський (званий мікадом) залишився сиріткою, а зате тим міцніше тулиться до своєї мамуні санації.

С. Б.

Ґенерал Бліс і чесність у політиці.

Одночасно причинок до ревеляцій проф. Стан. Ґрабського.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 15. грудня 1930.

Здається, що ніодна українська ґазета в Европі не подала звістки про смерть американського ґенерала Бліса і про його похорон у якомусь містечку Північної Америки. Пояснити собі причину цієї мовчанки — легко. Імя пок. ґенерала Бліса зовсім невідоме українському загалови. Невідома також його роля в спробах Мирової Конференції 1919 р. в Парижі припинити польсько-українську війну і полагодити галицьке питання.

Правду сказати, то й нам ця роля відома далеко не в повному розмірі: протоколи нарад Мирової Конференції і її комісій досі не опубліковані (і ледви чи швидко будуть), а авторам усяких спогадів про мирову конференцію (анґлійських, французьких, американських, тощо) справа польсько-української війни за Галичину замало цікава, щоби подавати подробиці нарад конференції, їй присвячених. Якщо колишній український делеґат на мирову конференцію хоче оце над свіжою могилою пок. Бліса сказати кілька слів про своє знайомство з пок. ґенералом і про свої переговори з ним, то він має на увазі тільки свої спогади про кілька моментів діяльности пок. ґенерала, спогади — з природи річи доривочні.

*

Ґенерал Бліс був у світовій війні шефом ґенерального штабу американської армії (якої начальним вождом був ґенерал Першінґ). Як такий, був він також членом найвищої військової ради союзників (президент: пок. маршал Фош), а після 11. листопада 1918 він увійшов у склад американської делеґації на мирову конференцію (провідник: пок. президент Вільсон). В цій останній ролі йому прийшлося займатися польсько-українською війною тай взагалі галицько-українською справою.

В цьому урядуванні й ми його пізнали.

Як до цього прийшло?

У виривках із своїх споминів про 1919 рік у Парижі, які принаґідно друкувалися в „Ділі“ в кількох останніх роках, ми коротко оповіли про свої зусилля довести до завішення зброї на галицькому польсько-українському фронті, за які ми взялися зараз після приїзду до Парижа (22. березня 1919). Становище на цьому фронті було дуже важке. Звязок з пок. отаманом Петлюрою замість дати У. Г. Армії рішаючу поміч Великої України, відвернув значні сили нашої армії з з польського фронту тай вмотав її в боротьбу на нових фронтах: більшовицькому, білоґвардійському тай, чого доброго, отаманському. Натомість польські війська одержали могуче скріплення армією ґен. Галера, висланою з Франції до Польщі (не без виразної згоди головного У. Н. Р-івського делеґата в Парижі!) — правда, під умовою, що не вільно їх уживати на галицькому фронті. Така „умова“ вже сама в собі не була багато варта; бо навіть якби вона і була поляками чесно виконана, тоб-то якби поляки справді вживали її тільки на інших фронтах (німецькому, литовському, чеському, більшовицькому), то війська ці були-б там заступили місце інших польських частин, які таким чином моглиб перекинутися проти У. Г. Армії. Одначе полякам ані не снилося виконати приняту умову щодо Галерівської армії: проф. Станислав Ґрабський отверто аж до цинізму оповів був минулого літа, як то він уладився з Падеревським, щоб не виконувати прийнятих Падеревським у Парижі зобовязань. І армія Галера, знаменито зоружена розпочала розкладатися на галицькому фронті проти втомленої, виснаженої, але озброєної У. Г. А.

Свідомість, що треба робити все можливе, щоб здержати наступаючу катастрофу на галицькому фронті, важко налягала на тодішнього галицько-українського делеґата і виповняла переважаючу частину його тодішніх заходів і зусиль, ведених перед мировою конференцією, як такою і делеґаціями головних держав.

Зосібна настирливо наставав той делеґат на анґлійську делеґацію — настирливо і не без успіху.

Щоб заінавґурувати офіціяльну стрічу галицько-українського представника з польським і довести осьтак до переговорів про завішення зброї, два секретарі анґлійської делеґації запросили (в половині квітня) на обід галицького делеґата і п. Залеського (теперішнього міністра зак. справ) і уладили після того ще дві офіціяльні стрічі (в осідку делеґації, готелі „Асторія“), на яких політичні представники мали явитися в супроводі військових дорадників. При другій стрічі гал.-укр. делеґатови стало очевидним, що п. Залеський тільки протягає розмови, щоби дать Галерівській армії час розвинутися на фронті і поставити світ перед доконаним фактом, він залишив безцільні балачки з польським дипльоматом, тай зложив анґлійській делеґації ультимативну заяву: що не бачить — супроти наявної злої волі противників — ніякого резону нетільки далі розмовляти з п. Залеським, а й ніякої ціли далі залишатися в Парижі, тай що супроти байдужности чи безсильности великих держав галицько-український уряд застерігає собі свобідну руку для зміни своєї дотеперішної, прихильно-вижидаючої політики супроти антанти. Цю заяву анґлійці зрозуміли по свойому, і — не без збентежености — відповіли на неї предложенням дати їм ще 24 годин часу перед оконечним рішенням про виїзд.

Та не минуло ще 24 годин, коли секретар анґлійської делеґації прийшов (в ранці 17. квітня) до гал.-укр. делеґата з повідомленням, що переказав його вчорашню заяву Найвищій Раді союзників, та що американська делеґація має іменем союзників узяти в свої руки наладження польсько-українського завішення зброї.

Ще того самого дня передполуднем приймив гал.-укр. делеґата радник американської делеґації проф. Бавман (знаменитий американський ґеоґраф, президент амер. ґеоґр. Товариства і пізніший автор великої книги про новий „післяверсайський“ світ). Після півгодинної розмови про питання, звязані з польсько-українською війною і бажаним завішенням зброї, проф. Бавман завів делеґата до кабінету шефа ґен. штабу і представив його ґенералови Блісови, нині вже покійному.

То було в готелі Крійон, одному з найпишніших будинків Парижа, при площі Згоди, зайнятому в цілости бюрами американської мирової делеґації.

*

В особі ґен. Бліса стояв перед нами старий вояка, високого росту та кремезний, з пересіяною сивим волоссям, коротко стриженою чуприною, з густими, такоїж масти бровами і підстриженими вусами, з очима бистрими та дуже уважливими, з рухами людини звичної приказувати і бачити свої прикази виконуваними, вдумчивої і маломовної. На перший погляд — фізичний тип не анґльосаксонський, а наче вирваний з гурта вояк на картині Ріпіна „Запорожці пишуть листа до султана“. Одначе тільки на перший погляд. Бо вмент ви відчули основну відмінність його від „запорізьких“ типів: відмінність у виразі обличчя. Там — розперезані, незвичні до самоконтролі, українські (чи взагалі славянські) обличчя; тут — обличчя сконцентроване на думці і волі та виповажніле довгою практикою внутрішньої самоконтролі.

Розмова була розмірно недовга, та дуже прецизна. Схема її, дарма, що в скороченні, досі жива в нашій свідомости.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 30. ГРУДНЯ 1930.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Автор „Маціцького“ і його читачі.

(Докінчення.)

Доде, все життя із записником у руці, з насторожениим оком і вухом, давав волю свому талантові тільки тоді, коли як „Метелик“ у поемі його героя, Маціцького, зривав ся на крилах. Він не міг і не пробував бути мармурово-супокійним, незворушним глядачем, який залишає розвязку бачених конфліктів і траґедій читачеві. Доде хоче та вміє спочувати людям слабої волі, заблуканим грішникам, наївним мрійникам, а навіть смішним фантастам. Адже всі вони жертви немилосердного життя і коли навіть поет не прийде їм у допомогу милосердям, спочутливим словом, щирою сльозою — воно стало би ще страшніше.

Правда, який сентименталізм?

Золя своєю фантастичною вірою у доцільність законів медицини прикладених письменником створив школу; Ґонкури своєю фанатичною любовю до небуденних слів і вирізьблених зворотів створили окремий маніжливий, артистичний стиль; Доде, що вагався поміж ними зі своєю вражливістю, не став представником ніякого напрямку, навіть не виявив виразного письменського обличча, а проте залишив кілька творів, що досі зберігли більше свіжости як найбільше ґомінкі у свій час полотна цих його сучасників.

Поруч „Листів із мого млина“ та „Сафо“ (може ще й „Євангелиста“) „Маціцький“ живе досі безпосереднім теплом пережиттів, дарма, що трохи наївних як на наш вишуканий смак, яким уміємо так легко аналізувати буцімто переможений нами „сентименталізм“. Та з другого боку при всьому привязанню до сучасних перефільтрованих сюжетів і витонченого, перетонченого стилю, находять на нас хвилини, коли втомлені звертистими стежками психольоґічної аналізи, тужимо за кілька краплями ліризму змішаного з одною краплею легкої іронії, цілющої, наче лікувальна отрута.

Є в цьому молодечому творі мотив, що вертається до Додета все життя: боротьба за гроші та славу. Кохання, що приглядається цій боротьбі, й інколи вмішується в неї, не стає для нього ніколи стихійною силою, рівною тамтим двом. Працювати все життя й жертвувати собою для таких двох молохів як гроші та слава — на-пів необхідність, на-пів божевілля! Доде за кожним разом глипнувши на Амора, що стоїть у кутку як Попелюшка, почуває в собі приплив меляхолії та ніжного жалю і починає боронитися іронічною усмішкою...

Та хто з нас певний, що саме іронія, а не ліризм бере верх — в автора і в нас самих, коли слухаємо його?

Читаючи добру повість рідко приходить нам на думку добувати із неї фільософію життя, а тим рідше шукати загальних рис таланту її автора. Тим краще. Нехай це роблять критики, що хотять ствердити силу оригінальности письменника в порівнанні з його попередниками, звязати його один твір із цілою низкою інших, його власних і чужих.

Коли находимо в повісті одну-дві живі постаті й бачимо їх перед собою, наче принаґідних знайомих, з якими зустрілися вперше підчас далекої подорожі в поїзді, залюбки слухаємо їх, бачимо їх на тлі щораз то нових краєвидів і відчуваємо, що ось за кілька годин розстанемося з ними і завтра вже згадуватимемо все це, наче романтичну пригоду... І нам вистачає це, без думки про вартість таких вражінь.

Буденні, пересічні люди, банальні розмови закрашуються від одного проміня колірами веселки. Усе залежить від того, з якого місця глядимо на них. Може деякі сцени „Маціцького“ видадуться нашим читачам нереальні. Наше студентство не знає таких небезпечних спокус як париське; наші молоді поети може аж у XXI-ім столітті жертвуватимуть кепськими віршами для доброї торгівлі, а неодин наш читач глядітиме звисока на героїв цієї повісти, що так часто плачуть і покірливо сповідаються...

Та є в цій повісті, як дуже характеристичній для французького духа, гармонійна сполука прозорого ліризму зі здоровим розумом. Її простота форми зродилася завдяки клясичній традиції, її сентименталізм є свідомим продовженням найбагатшої в світі романтичної літератури, яка не соромилася патосу, що мав у собі оклики болю, сліз, що падали на схрещені у розпуці долоні покривджених і розчарованих. А поза тим усім виринає погідна усмішка, що примирюється із ударами життя і вибачає йому жорстокість, на-пів із вдячности за дорогий досвід, який можна придбати тільки такою дорогою ціною.

Повість Додета є ще одним прикладом, як недалеко потрібує шукати справжній талант теми для повісті і з яких простих, неглибоких фактів буденщини можна скласти зворушуючу історію. Перекладчик не знає, чи має соромитися за те, що сам інколи стримував сльозу над цією історією чи за те, що вибрав на переклад таку плаксиву річ,

*

У вчорашнім фейлетоні є такі друкарські помилки: І-а шпальта 3-ій рядок „гавлися“ зам. давлися; ІІ-а шп. 14-ий рядок: „у літературі“, зам. у літературу.

— Ваш уряд справді хоче покласти кінець проливови крови? Підкреслюю: справді. Бо Ваші противники вияснюють, що ваш уряд тільки грає комедію миролюбивости, а в дійсности хоче дальшої різні. Дайте мені відповідь означену і рішучу.

— . . . .

— Коли так, то іменем союзників роблю Вам осьтаке предложення: Нехай начальна команда вашої армії повідомить через парляментарів начальну команду польської армії, а ваші команданти поодиноких відтинків вашого фронту нехай повідомлять відповідних командантів відтинків польського фронту — що означеного дня і в означеній годині ваші війська припинюють пальбу і всякі інші боєві діла, та що домагаються, щоби польські команданти зробили в той самий час те саме. Таким чином настане *фактична* задержка проливу крови, часова, яка позволить супокійно, під контролею союзників і за нашим посередництвом перевести переговори про оконечне завішення зброї та, далі, про мир. Згода?

— В прінціпі згода, та під умовою, що Ви і союзники берете на себе поруку, що поляки не використають задержки пальби на те, щоби поза фронтом пересунути війська на інші позиції — задля будучих наступів.

— Поруку беремо і будемо її виконувати окремими військовими комісіями по обох боках фронту. Чи готові Ви передати безпроволочно моє предложення Вашому урядови і військовому проводови?

— Наслідком подій в Угорщині не маю в цій хвилі змоги звязатися зі Станиславовом.

— Ми беремо на себе передачу Вашого рапорту до Станиславова. Напишіть зараз-же, в сусідній комнаті, відповідну телеграму, а ми вишлемо її, для певности — кількакратно, з вежі Айфля, бездротно на адресу Вашого уряду.

Довша телеграма із змістом в змислі Блісового предложення, за чверть години була готова. Підписану і машинкою переписану передали ми її ген. Блісови.

— Олрайт. Я дуже вдоволений, що Ви приняли наше предложення. Тепер покажеться, по чийому боці правда: по вашому, чи по польському, і хто справді не хоче проливу крови.

Солідне, „американське“ стиснення руки. Прощання. *(Докінчення буде).*

—o—

Жертви фанатизму.

В турецькому місті Менемен, що лежить недалеко Смирни, фанатичний дервіш, шейх одного монастиря, невдоволений поступовими реформами турецького уряду, пробував викликати релігійні заворушення. Він зібрав 5 своїх однодумців і машерував із ними вулицями з прапором Магомета в руках, закликаючи населення підняти бунт, встати на оборону віри магометанської. Один вчитель пробував утихомирити фанатиків, тоді вони кинулись на вчителя і вбили його, відрубали голову й настромили її на прапор. Коли жандарми хотіли зарештувати дервіша і його учнів, дервіш замкнувся з однодумцями в мошеї, стріляючи до жандармів. Жандарми відповіли стрілами. Підчас перепалки згинув дервіш трьох його однодумців та двох жандармів.

Нова партія в Америці.

Американська преса сповіщає, що в республиканській партії Зєдинених Держав повстав роздор. Сенатор Лукас, невдоволений діяльністю цієї партії, творить опозиційну „партію прогресистів“. Це булаб четверта партія в Зєдинених державах.

До всіх Повітових Народніх Комітетів і членів Центрального Комітету УНДО та всіх укр. громадян!

Вже 9. січня 1931 р. починає працювати соймова бюджетова комісія. Бюджетові наради в комісіях сойму та сенату і відтак на повних засіданнях цих обидвох законодатних тіл дають нам змогу представити цілу дотеперішню політику уряду на наших землях, його відношення до потреб українського населення і до праці українських організацій та висвигнути всі наші конкретні домагання до кожного міністерства. З цього приводу повстає пильна потреба подати Українському Клюбови до відома як найбільше певних і конкретних фактів з минулого і як найбільше умотивованих наших домагань у звязку з новим бюджетовим преліміпарем. Польські, німецькі та жидівські політичні комітети, культурні, господарські та гуманітарні організації передають своїм послам на бюджетову сесію меморіяли з усіх ділянок життя, всякі документи на певні події, копії старих і неполагоджених петицій та конкретні нові петиції. Без огляду на безпосередній успіх мусимо й ми придержуватися тої самої методи.

Що торкається міністерства *закордонних справ* потрібні нам відомости про конкретні утруднення з боку консулятів та при видачі пашпортів. З ділянки міністерства *військових справ* важні є конкретні відомости про пошанівок української національности в війську і віри наших жовнірів та конкретні відомости про відносини війська до українського населення в часі маневрів, закупу харчів і т. п. До бюджету міністерства *внутрішних справ* належать: ціла діяльність старость і воєвідств, державної поліції, корпусу охорони погранича, збіжеві запаси і ціле самоврядування. Всі зажалення й домагання мусять бути провірені і докладно мотивовані. При бюджеті *міністерства скарбу* можна висвигнути всі наші конкретні зажалення та завваження про податкові норми та практики, про політику держ. банків і всіх державних монополів (сіль, тютюн, спірт, сірники). Конкретні зажалення й побажання з обсягу виміру *справедливости* в умов життя у вязницях потрібні при бюджеті мін. справедливости. Воєвідські промислові виділи, ґірничі уряди, уряди мір, і всі справи торгівлі приходять на чергу при бюджеті *мін. торгівлі й промислу*. До бюджетів міністерства *рільництва й земельних реформ* важні є певні і конкретні відомости про відношення влади до наших рільничих організацій, конкретні факти про те, як переводиться у нас земельну реформу (парцеляція, кольонізація) і кредитову політику через Рільний Банк. При бюджеті *мін. освіти* цим разом дуже важні будуть останні меморіяли про розвязання укр. ґімназій і всі відомости про віроісповідну політику. Бюджет *міністерства публичних робіт* це для нас: дороги, мости, гірські потоки, регуляція рік, відбудова краю. На всіх цих ділянках життя має наш нарід *безліч журби* й домагань, треба їх тільки зібрати й піднести. Бюджет міністерства *праці й суспільної опіки* дає нам змогу піднести наші завваження й домагання до цілого соціяльного законодавства та його виконування. Тут входять у гру всі соціяльні забезпечення, опіка над еміґрацією, над молодю й дітьми, інвалідські доми та інституції суспільної самопомочі. Замало уваги присвячуємо усім цим справам і тому було би дуже побажаним одержати конкретні відомости й побажання також із цеї ділянки вже на цьогорічну бюджетову соймову сесію.

Політика взагалі, а тимбільше на бюджетовій сесії парляменту мусить розпоряджати безумовно певними фактами і умотивованими домаганнями. Маючи це на увазі, просимо *негайно надсилати відповідний матеріял* від поодиноких членів і наших організацій на адресу: **Warszawa Sejm, Klub Ukraiński** — з *допискою: для п. О. Луцького* (члена бюджетової комісії).

Президія „Української Парляментарної Репрезентації“.

З польської преси.

Реформа адміністраційного поділу Польщі.

На сторінках санаційно-лібералізуючого „Курєра Віленьского“ з дня 24. ц. м. появилося обширне інтервю з сен. Романом (ББ) п. н. „На порозі децентралізації держави“. Сен. Роман є головою „Секції територіяльного поділу держави“, істнуючої при „Комісії для покращання („усправнення“) державної адміністрації“ і відповідав на низку питань про працю згаданої секції, її конкретні вислідн та практичне їх значіння. І питання і відповіди безумовно дуже цікаві.

„*Зараз на початку* (праці комісії — прим. ред.) *стало ясним, що дотеперішній адміністраційний поділ держави не може бути надалі збережений. За його зміною промовляють мотиви великої державної важности. Я пересвідчений, що з тою реформою не можна довше зволікати...*

Кажучи про наукову підготовку комісії та її секції й переведені студії над фактичним матеріялами, сен. Роман згадує м. ін. статистичні праці, виконані Інститутом Національних Дослідів, монографії про Полісся, якісь матеріяли про східні воєвідства і т. д. З того виходилоб, що комісія особливо цікавиться адміністрацією та адміністраційно-територіяльним поділом східної частини Польщі. Однак сам інтерльокутор про це нічого не каже. Він відмовився теж подати детайлі проєкту, який комісія задумує предложити урядові. Ствердив лише, що всі підготовчі праці „Секції територіяльного поділу держави“ вже закінчені, загальні принципи устійнені і Секція приступила до редаґування внесків.

Випрацьовується проєкт нового поділу на громади і повіти та все з дуже докладнім мотивуванням.... З дотеперішнього перебігу праці Секції гадаю, що її внески повинні бути готові за кілька—найдальше за три-чотири місяці.

Що торкається принципів і преміс, на яких Секція побудувала свої внески, то її голова запевнює, що Секція дуже совісно обміркувала та з участю визначних знавців передискутувала всі зголошені в цій матерії опінії.

Ми прийшли до пересвідчення, що приписаний конституцією поділ на воєвідства, повіти і громади є найвідповідніший для польської держави. Річ лише в тім, як цей поділ повинен бути переведений. Секція прийняла засаду, що *воєвідство повинно простягатися на землі (обшар), на яких спеціяльно виступає якась велика проблема загально-державної важности*, наслідком чого ці землі відокремлюються з цілости державної території, себто *воєвідство повинно обхоплювати терен, для якого треба створити окрему реґіональну програму державної політики (?!)*. Розглядаючи під цим кутом мапу польської держави, ми дійшли до того, що *прийняли тезу великих воєвідств*. Крім того за цією тезою промовляють і значного побільшення терену нинішніх воєвідств домагаються також інші важливі мотиви чисто практичної натури.

До тих мотивів сен. Роман зачисляє необхідність припоровлення адміністраційно-воєвідського поділу до ріжних інших відділів державної адміністрації; господарська самодостаточність воєвідств мусить відповідати потребам будучої господарської самоуправи та територія нинішніх воєвідств є замала, щоби подолати тягарам воєвідського самоврядування; врешті за збільшенням території воєвідств промовляють — мовляв — також мотиви ощадности.

Конкретно щодо проєктованих границь будучих воєвідств сен. Роман — як уже згадано — відмовився дати інформації. Дав лише пізнати, що буде скасоване новгородське воєвідство, яке має бути обєднане з Виленщиною. Зокрема голова Секції підкреслив, що вона брала під увагу

воєвідську самоуправу в розумінні можливостей господарсько-фінансових, себто матеріяльних підстав її істнування і розвою. Зате в обсяг дорученої нашій Секції діяльности входить устроєва справа, самоврядування взагалі та воєвідських репрезентантських органів зокрема. Очевидно, реалізація постанов конституції творить тут також одно з найважніших чергових (?) державно-творчих завдань. Наші парляментарні палати мають тут широке поле до застосування свого знання, досвіду й напруженої праці.

— Як бачимо, сказано тут дуже багато і дуже мало. Натяк на „великі проблеми загально-державної важности“, які буцім-то грають ролю при новому адміністраційному поділі Польщі, вказували би на інтенцію вилучити м. і. в одну самоуправну одиницю всі землі, заселені компактною більшістю українського населення, бо якеж інше питання у Польщі дорівнює по своїй важності українській проблемі? З другогож боку мова про „господарську самодостаточність“ і про „окрему реґіональну програму державної політики“ вказує на якісь нові експерименти, перепачковувані під фірмою реформ внутрішньо-адміністраційного устрою. Дуже неясним є також вмивання рук від „устроєвої справи“, яка — мовляв — належить до компетенції парляменту. Коли пригадаємо собі, як цю „устроєву справу“ трактовано в адміністраційній комісії в минулому соймі, яка оставала під проводом нинішнього віцемаршала Полякевича, то насуваються дуже нествіпні рефлексії на тему вигляду „устроєвої справи“ будучих воєвідських самоврядів.

Ясніше ставить справу потреби адміністрацийної децентралізації сама редакція „Куррра Віленьск-ого" у вступі до інтерву з п. Романом. Вона признає факт істнування ріжнородности характеру ріжних частин нинішньої Польщі, безсумнівне зло обовязуючої централістичної системи правління і фактичне зведення на нішо повітової і громадської самоуправи. Редакція заявляє, що

справа реформи нинішньої адміністрацийної і самоуправної проблеми є капітальними першорядного значіння внутрішньо-державними проблемами,

одначе також не каже нічого конкретного, як собі цю реформу уявляє.

Очевидно, зміна воєвідських границь не є ще реформою адміністрації. Це підкреслювали теж дуже рішуче українські парляментарні представники на форумі сойму і сенату, вказуючи на потребу допущення українського автохтонного населення до самоуправи (на ділі, а не на папері), на потребу фахових адміністраційних сил, а не дилетантських, на шкідливість мілітаризації адміністративного апарату і — що найважніше — на необхідність глибокого почуття права в усіх адміністраційних чинників.

Цікаво врешті, чи нова реформа адміністраційного поділу Польщі перейде знову до денного порядку із законом про автономію 3-ох східногалицьких воєвідств?

Ревізії й арештування.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ У ТЕРНОПОЛІ.

Політична поліція в Тернополі перевела в останніх часах численні домашні ревізії в Тернополі і в деяких підміських селах, особливо в Чистилові, в пошукуванні за комуністичною бібулою. Який був вислід ревізій, покищо невідомо, але поліція арештувала і передала окружному судові в Тернополі понад двацять молодих жидів (у цьому кілька жидівок) та кількох українців і поляків з Тернополя й околиці — головно з Чистилова. Між іншим арештовано Богдана Міхенка, котрий недавно вернув до Тернополя з дрогобицької тюрми, де відбував кару чотиролітньої вязниці за співучасть у вбивстві провокатора Королюка. При ревізії в домі його родичів у Тернополі зривано підлоги і копано в городі, але нічого не найдено. Увязнено також тернопільського шевця Юрка Строновича і селянина Пьоруна (поляка) з Чистилова, сель-робівського кандидата на посла з листи ч. 19 при попередніх виборах. Всіх арештовано під замітом приналежности до КПЗУ і примішено у слідчій вязниці тернопільського окружного суду, а тільки Богдана Міхенка вивезла поліція мабуть до Луцька.

ВИЙШЛИ НА ВОЛЮ.

Після того, як б. послові Павлові Васильчукові Апеляційний Суд у Любліні зменшив кару на половину (з одного року на 6 місяців), випущено його на волю за кавцією 1.000 зол. Оборона зголосила касацію і в справі цієї кари.

Дня 14. грудня вийшов на волю з луцької вязниці (після одномісячного побуту в ній наслідком доносу) директор відділу Українбанку в Колках п. Никифор Лотоцький. Одночасно випущено з тюрми в Луцьку і Рівному кільканацять селян з Луччини і Здолбунівщини, арештованих у звязку з виборами.

При цій нагоді слід зазначити, що арештовані вдруге перед місяцем пп. В. Островський, Ол. Ковалевський, Ів. Власовський та Ів. Бондарук з Луцька сидять дальше в луцькій вязниці. Як нас повідомляють, справу, в якій згадані громадяни обвинувачувались, уморено, а зате тепер ведуть проти них слідство по новому обвинуваченню.

Документ часу.

В справі рогатинської гімназії.

Нам прислано відпис такого документу часу:

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Warszawa, 25. listopada 1930. Nr. II/25661/30. Koło U. P. T. „Ridna Szkoła" w Rohatynie — sprawa zezwolenia na otwarcie gimnazjum ukraińskiego w Rohatynie. Odpowiedź na pismo z dnia 25. października 1930 r. L. 243/30.

Do Zarządu Koła Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego „Ridna Szkoła" w Rohatunie. Na podstawie art. 97 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta (Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 341) oznajmiam, że nie poddaję ponownemu rozpoznaniu sprawy zamknięcia gimnazjum Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego „Ridna Szkoła" w Rohatynie z powodu braku warunków do wznowienia postępowania, przewidzianych w art. 95 pkt. b., a zarządzenie moje z dnia 24. września 1930 r. Nr. II/21668/30 było ostateczne w administracyjnym toku instancyj, niezależnie od możliwych uprawnień do wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego (art. 76 pkt. 2 przytoczonego wyżej rozporządzenia). — Minister St. Czerwiński.

*

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie. Dnia 12. grudnia 1930. Nr. II/18295/30. Sprawa gimnazjum U. P. T. w Rohatynie.

Do Zarządu Koła Ukraińskiego Tow. Pedagogicznego „Ridna Szkoła" w Rohatynie. W myśl polecenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Kuratorjum O. S. L. przesyła Zarządowi pismo p. Ministra W. R. i O. P. z dnia 25. XI. 1930 Nr. II/25661/30. — Za Naczelnika Wydziału: L. Jus, Okręgowy Wizytator Szkół.

ОСТАННІ ВІСТИ

Б. ПОСОЛ Д-Р ОСИП КОГУТ НА ВОЛІ.

В суботу, 27. грудня ц. р. опустив вязницю (Бригідки) б. посол д-р Осип Когут, адвокат у Богородчанах, за кавцією 5.000 зол. З вязниці вийшов з чотироднeвим опізненням, бо хоч постанова про звільнення запала ще 23. грудня, то наслідком свят зреалізували її щойно в суботу 27. XII. 1930. Д-р Когут почуває себе недужим і вибирається для лікування до котроїсь з наших санаторій.

В тюрмі остали ще з берестейських вязнів б. посли: **В. Целевич,** якого справа ще не передана до звичайного слідчого судді, а який почуває себе ще не зовсім добре, **Д. Паліїв і І. Лішинський,** в справі яких слідство поступає нормально та б. посол **Вислоцький,** якого акти давно вже відійшли до окружного суду в Золочеві. Крім того перебувають у карній вязниці (Бригідки) при вул. Казимірівській голова УНДО д-р **Дм. Левицький,** головний секретар УНДО д-р **Л. Макарушка і Вол. Кохан,** всі, як відомо, вибрані послами в часі останніх виборів.

ПЛАСТОВИЙ ПРОЦЕС.

Дня 30. грудня в 9. год. рано в Сокалі починається пластовий процес. Обвинувачені відповідають із вільної стопи. Всіх є 35.

ПРОФЕСОРИ ПРАВНИЧОГО ВИДІЛУ КРАКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРО БЕРЕСТЯ.

Під відомим протестом професорів краківського університету у справі Берестя не були підписалися професори-правники. „Газета Варшавска" повідомляє тепер із Кракова, що професори-правники підписали листа до президента держави. В листі стверджують, що з тривогою глядять на ломання законів у Польщі та підважування правопорядку. Коли закон є лихий, то конституція повинна його направити. Доки закон обовязує, всі повинні його шанувати. Підписаним їх совість каже забрати голос у тій справі та звернути увагу президента, які небезпеки відсіля виплиавють.

Присутній на зборах професор скарбовости Кшижановський сказав, що особисто доручить президентові це письмо.

ВІДПОВІДЬ ПОС. ДИБОСЬКОМУ.

Проф. д-р Кот відповів пос. Дибоському, який осуджував лист краківських професорів. Пос. Кот каже, що Дибоський хотів відвернути увагу суспільности від справи заг. натури й обнизити значіння відруху совісти, представити справу як політ. інтригу та роздвоїти і розбити зростаючу масу горожан, яких зединює жура за право та справедливість у Польщі.

ВІДПОВІДЬ ПОС. Д-РА ДОМАШЕВИЧА ПРОФЕСОРАМ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Д-р Ол. Домашевич, соймовий посол, оголосив листа до професора д-ра Ів. Ленартовича як відповідь на лист професорів львівського університету в справі Берести. Д-р Домашевич каже, що нічого в берестейській справі, як посол не робитиме, бо переконаний, що не є компетентний до того. Як горожанин має довіря до уряду та судів. Коли й були які надужиття, то будуть покарані. В усякому випадку поступлять згідно з інтересами держави. Лист професорів і правно і публично це політична демонстрація.

ТАКИ ПОЇХАВ...

У звязку з вістками польських опозиційних часописів польські джерела повідомляють, що це неправда, буцімто командант берестейської тюрми полк. Костек-Бернацький виїхав до Бад Найгайм, де зголосився як купець Гіжицький з Варшави.

Дня 23. грудня приїхав був Костек-Бернацький з Кракова у Варшаву. На двірці зібралося було богато людей. З Варшави виїхав невідомо де.

ПІСЛЯ ВБИВСТВА НА ЗНЕСІННІ.

У звязку з убивством на Знесінні арештували наймичку Груберів, Катерину З., як морально співвинувату в убивстві. З її зізнань поробили дальші висновки. Вона нібито призналася в перехресних питаннях до злочину. Ствердили, що один із убивників це любовник тієї наймички та постійно харчувався в неї. Хоч на провінцію вислано телеграми та стежні листи, то можливо, що вбивники таки скриваються у Львові. У ночі зі суботи на неділю переводили ревізію в підозрілих льокалях. У суботу перевели секцію трупів. Секція виказала, що бандити били жертви тяжким молотом (який прикріпили на залізнім пруті. Той молот поліція найшла в снігу недалеко хати). Мозок і кров нещасних поплямили навіть стелю. Гамер має 19 ран, заданих молотом. Гамерова мала в лоні 5-місячний плід хлопця.

Арештованих у першій хвилі пятьох робітників із скляної гути випустили на волю, бо вони виказали алібі. Опісля арештували двох інших робітників і при цьому поліція впала на слід справжніх убивників, яких було двох. Вони також робітники тієї гути. Поліція вже устійнила їх назвища. Із зізнань свідків устійнено, що обох тих робітників бачили біля місця злочину та що найдені рукавички загубив один із тих робітників. Робітники ті походили зі східніх окраїн, а перед святами фабрика їх зредукувала.

МУСОЛІНІ ГОВОРИТИМЕ У РАДІО ПО АНГЛІЙСЬКИ.

„Джорнале д' Італія" повідомляє, що 1. січня 1931 р. в год. 2. попол. Мусоліні виголосить промову в англійській мові. Промову трансмітуватиме італійське радіо по всьому світі.

——о——

СПОРТ

Гаківка. Україна—Гасмонея 4:1 (0:0, 2:0, 2:1).

Гарна виграна України з жидівською дружиною, яка грала дуже амбітно і жертвенно. В першій терції гра вирівнана, але хаотична, кінчиться нерозіграною. В другій терції Гасмонея починає слабнути, це використовує незрівнаний Труш, який переїзджаючи через ціле грище стріляє дуже ефектовно два ґолі. В третій терції Гасмонея стріляє несподівано почесного ґоля, на що Труш відповідає ще двома для України.

Труш був героєм дня, а його гра викликувала у глядачів подив і признання.

В барвах України виступив вперше цього року Кобзяр, який при совіснім тренінгу може вибитися на доброго гокеїста. — Ціла дружина України грала дуже амбітно, крім Гофрика, який грає занадто гостро. — Видців понад 300. 300.

Поґонь—Чорні 2:1 (1:0, 0:0, 1:1).

Лехія—Львовянка 1:0 (0:0, 1:0, 0:0).

——о——

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (288) число „Діла" підпало конфіскаті аж у пятьох місцях. У статті **„Поморя й Україна"** сконфісковано два місця, у статті **„Перший політичний процес проти б. посла у Сх. Галичині"** — три місця. Це вже 39-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Розвязання т-ва „Луг" у Запитові.** Пишуть нам: Після пацифікації у Запитові к. Львова розвязано там т-во „Луг". Товариству закидують, нібито воно не брало участи в гашенні низки пожеж, хоч воно було завсіди при вогні, а навіть подано такі вогні, яких ніколи не було. Рівнож закидують уряджування військових вправ та вправ у стрілянні...

— **Ювилей професора Української Господарської Академії в Подебрадах.** Пишуть нам: Семинар політичної економії при Українській Господарській Академії в Подебрадах святкував дня 18. ц. м. ювилей 25-літньої праці свого керовника, економіста О. Мицюка. На програму свята зложилися реферати, відчитання привітних листів, вручення Ювилятові грамоти та промови. Характеристику Ювилята та його праці подав доц. Вікт. Доманицький. Секретар семинара М. Кушніренко представив його діяльність як керовника семинара та як професора Академії. Від Академічної Громади при УГА склав привіт абс. П. Вигнанський, від Т-ва Економічно-Суспільних студій Зах. Українських Земель д-р О. Котик, а грамоту від членів семинара політ. економії вручив абс. К. Бородайко. З нагоди ювилею зроблено збірку між членами семинара на „Фонд негайної допомоги кооперативам".

— **З життя т-ва „Січ" у Відні.** На звичайних загальних зборах українського академічного т-ва „Січ" у Відні, що відбулися дня 22. листопада 1930, вибраний новий виділ у такому складі: голова — Янда Володимир, студ. мед.; містоголова — Яблоновський Сергій, студ. ліс.; І. ст-

кретар — Юськевич Богдан, студ. мед.; II. секретар — Заячківський Богдан, студ. екс.; касієр — Бачинський Омелян, студ. екс.; бібліотекар — Кушнір Михайло, студ. мед.; господар — Левицька Мирослава, студ. муз.; архівар—Булик Ольга, студ. філь.; прес. референт — Наврoцький Олександер, студ. прав; економ. референт — Кантемір Іван, студ. лїс. Заступники видiлових: інж. Навроцький Юрій, Залуцька Дарія, студ. В. Ш.

— **Із дїточих трагедій.** У нїмецькім місті Вартенберзі підчас різдвяних свят 12 дітей, що совгались на ставі, заломились на леді і потонули у глибині. Зпід леду добуто 12 трупів і всіх поховано в одну могилу.

— **І найліпший автомобіліст часом перевернеться в рів.** Іван Ріппер дістав свого часу за свою знамениту їзду автомобілем премію і мав титул „мистця автомобіліста". Але на днях цей мистець, їдучи із Закопаного, перевернувся у рів і зломив собі руку. Його відвезли до краківської лічниці.

— **Фанатичний рабін.** „Чудотворний" рабін Спіро із Мункача ворогував із жидом Хаїмом Кляйном і вважав його безбожником та відступником жидівської релігії. Тому, коли Хаїм Кляйн помер, рабін казав похоронити його 5 кроків за цвинтарем, вложити до його гробу здохлого когута та ще і плюнув на гріб Хаїма. Родина покійного заскаржила чудотворного рабіна до суду і „цадик" мусів заплатити 600 корон кари за зневагу покійника.

— **Самовбивство дефравданта.** Віденські електротехніки мали свою приватну касу ощадности, з якої звичайно перед Різдвом вибирали частину своїх вкладок, щоби мати гріш на святочні видатки. Касієр тієї каси Леопольд Вайсер „позичив" собі самовільно 3500 шілінгів, маючи надію, що до Різдва він доробиться і зверне цю суму до каси, заки хто догляне його гріх. Але надходили свята, а касієр не доробився, а каса не мала грошей для робітників на свята. З сорому і зі страху перед компромітацією, Леопольд Вайсер отруївся ґазом і отруїв також свою жінку, щоби вона про ніщо не довідалась. На столі залишив лист, у якому написав, що не міг би пережити своєї ганьби, тому відходить із цього світа.

— **Листи дружини Вердія.** Про приватне життя великого композитора Вердія відомо було досі дуже мало. Тільки листи його дружини Джузеппи Стреппоні до приятеля Вердія, барона Анжеля Айснера фон Айзенгоф кидають дуже яркe світло на творця „Аїди" як людину в щоденному життї. Листи ці переховуються в Міляні у музею, а на днях вони вперше появились у пресі. Ці листи Джузеппи Стреппоні вказують на те, що Верді у подружому житті був щасливіший, як не один із творців. Його дружина просто боготворила його, а як талановита артистка і співачка, людина з великою духовою культурою мала для творчости великого композитора та для його індивідуальности велике зрозуміння. Листи ці є прямо документом і свідоцтвом ідеального родинного життя. Перші листи походять із року 1867, коли Верді із своєю дружиною подорожував до Парижа і Петрограду. Ці листи розкривають і секрети творчости композитора. В них читаємо: „Верді почав нову композицію. Він робить нариси поодиноких сцен, покищо без слів. Він не може компонувати своїх творів частинами, або з перервами, він мусить простудіювати фабулу основно, опрацювати її, а аж потім він починає творити музику. „Ріґолетто" і „Травіята" зарисовані в дуже короткім часі, за одним віддихом, під напором творчого, просто горячкового примусу". В інших листах дружина композитора признаеться, що хоч вона колись була артисткою, то тепер не любить способу життя, яким живуть артисти і що любить „скромний дім, спокій і тишину, це найбільше щастя на землі". Джузеппа Стреппоні була другою жінкою Вердія. Перша померла дуже молодо. Джузеппа походила з Трієсту, де її батько був капельмайстром. Вона була оперовою співачкою, виступала не лиш на італійських сценах, але й у Відні. В 1842 році Джузеппа грала головну ролю в одній опері Вердія і Верді, який був присутний на цій виставі, познайомився з артисткою і полюбив її. Цілих 18 літ жили вони у вільнім любовнім звязку, а аж потім повінчались. Джузеппа покинула сцену, купила домик і невеличке майно в Сант Аґаті і там вони обидвоє жили до смерти, тільки часом подорожуючи по столицях Европи, де виставлювано опери цього композитора. Верді був два роки старший від своєї дружини. Вона померла в 1897 р., а Верді 4 роки пізніше.

— **Гіндуски домагаються рівноправности.** На засіданні одної підкомісії конференції „округлого стола" в Льондонї делегатки гіндуського жіноцтва поставили домагання, щоби в новій конституції урівноправнено гіндуське жіноцтво з мущинами і щоби жінки передусім дістали права вибирати і бути вибраними до законодатних установ.

— **Графиня Естергази під куратeлею.** Мадярська преса подає, що графиня Анна Естергази, з роду Тарновських задовжилася на суму 5000.0 і на скаргу її брата, суд визнав її умово хорою та невідповідальною. Томуто суд віддав графиню Естергази під кураталю.

— **Напад на робітників Форда.** У північній Бразилії, в державі Пара, відомий король автомобілів Форд має свою плянтацію ґуми, де працює багато робітників. Місцеві індіяни дуже не люблять цих робітників і ось на днях ці індіяни напали на плянтацію Форда, вбили 23 робітників, а багато робітників забрали зі собою живих. Уряд вислав окремий відділ війська в погоню за індіянами.

— **Едгар Воллес у Відні.** Популярний письменник Едгар Воллес приїхав із Льондону до Відня, де перебув різдвяні свята. Його твори не великої літературної вартости розходяться в безчисленних перекладах, що дає авторові великі зиски. Заохочений тим Воллес, пише майже що-тижня нову повість, так що досі він видав майже 500 повістей.

— **Хто хоче, хай вірить.** Про смерть царської родини, вимордованої більшовиками, вже опубліковано багато ріжних відомостей, а ще ця понура траґедія невияснена як слід. У Парижі видано на днях спомини французького ґенерала Жанене, який в р. 1918 був якийсь час командантом чеських леґіонів у Сибірі і і перебував дуже близько того місця під Екатеринбурґом, де згинув цар та його родина із руки комуністів. У своїх споминах ґенерал Жанене твердить, що зараз по вбивстві царя, його леґіони заняли Екатеринбург і там селяни показали, де згинув цар. Ген. Жанене найшов могилу, в якій більшовики закопали спалені кости царської родини, викопав ці кости і перевіз до Франції та похоронив у своїм селі під Парижом, де ці тлінні останки родини останнього царя Росії спочивають і тепер.

— **Особисті вісти.** Ярослав Добрянський з Бучача зложив у віденській техніці 11. ц. м. державний іспит на виділі будови машин і осягнув степень інженіра.

——o——

З судової салі.

„Podpalacze hajdamaccy nadal grasują".

Під таким соковитим заголовком помістив вшехпольський „Львовскі Курєр Поранни" статтю в ч. 251 з 26. серпня 1930, в котрій ні менше ні більше — закинув тернопільському пароховi о. Володимирові Громницькому порозуміння з так званими саботажниками-підпалячами, називаючи його при цьому найзавзятішим полякоїдом. За цю зневагу о. канонік Вол. Громницький зробив карне донесення через адв. д-ра Ст. Барана проти відповідального редактора повищого щоденника Казимира Тужанського за пресову провину образи чести з § 487 і 488 карн. зак. Пос. д-р Баран виготовив акт обвинувачення і на днях відбулася перед трибуналом окружного суду у Львові карна розправа проти згаданого редактора, на котрій о. Громницького заступав адв. д-р Михайло Волошин. Редакторові грозив безсумнівний засуд, бо всі наведені в дописі закиди проти о. Вол. Громницького були неправдиві. На просьбу предсідника трибуналу заступник прив. обвинителя д-р М. Волошин згодився приняти від обвинуваченого декларацію, котрою він публично відкликує всі заміти, зроблені о. Вол. Громницькому у згаданому дописі, як зовсім неправдиві й оперті на невірних інформаціях, перепрошує його за нанесену йому образу, зобовязується звернути всі кошти процесу та помістити відповідну заяву у своєму щоденнику.

Таку заяву обвинуваченого долучено до протоколу розправи (її вже оголошено у „Льв. Курєрі Пор."), а тоді д-р М. Волошин взяв назад обвинувачення, супроти чого трибунал видав увільняючий вирок.

У вшехпольській і санаційній пресі появилося в останніх часах багато наклепів кримінального характеру на поодиноких наших священиків, без виїмки неправдивих, на котрі опісля покликуються навіть урядові кола — мовляв, вони праведні, бо тяжко очорнені не простували і не боронили своєї чести карно-судовою дорогою. Та безкарність роззухвалює ще більше ріжних бандитів пера і нечуване очорнювання найсумлінніших та найідейніших одиниць зпоміж нашого духовенства йде без упину дальше. Тут у великій мірі винувата й байдужність самих пошкодованих, що не реагують на тяжку обиду і тому треба наслідувати згаданий вище поступок о. кан. Вол. Громницького, а може тоді вже раз припиниться пресовий бандитизм.

Засуд провокатора.

В квітні 1929 р. відбувся у Львові великий процес проти кількадесяти українських селян з ріжних сіл Тернопільщини (найбільше з Чистилова), обвинувачених за державну зраду (мнима приналежність до комуністичної партії Західної України). Акт обвинувачення опирався виключно на зізнаннях Андрія Юркова з Чистилова, безбатченка й останнього негодяя, що жив на віру з одною жінкою. Не зважаючи на його твердження під присягою, що все, що зізнає, бачив і чув, присяглі судді не дали йому віри, бо такі фантастичні були його депозиції. Він віддавна стояв на услугах поліції, тим перехвалювався і був пострахом для цілої околиці, роблячи доноси на зовсім невинних людей. Накінець і йому посковзнулася нога. За тяжке побиття був літом ц. р. засуджений на кілька місяців тяжкої вязниці з завішенням кари. Небавком після того напав на селянку Анну Середу в Чистилові і так її справив колом, що вона внаслідок побоїв лежала кілька тижнів у шпиталі та стала калікою на ціле життя, стративши слух. Управа шпиталю (не поліція) зробила донесення до прокуратури і дня 23. грудня 1930 суд у Тернополі засудив Андрія Юркова на два роки тяжкої вязниці з тим, що й попередню кару мав відбути. Тепер провокатор і пострах Тернопільщини опиниться остаточно на довший час за вязничними братами.

——o——

СПОРТ

Речинці гокейових змагань кл. Б. львівської округи.

1. I. Львовянка — Україна, Гасмонея — Лехія II; 4. I. Україна — Лехія II, Чорні II — Львовянка; 6. I. Погонь II. — Україна, Лехія II. — Чорні II; 11. I. Львовянка — Гасмонея, Чорні II. — Погонь II.; 17. I. Україна — Чорні II.; 18. I. Гасмонея — Чорні II., Погонь II. — Львовянка; 24. I. Львовянка — Лехія II.; 25. I. Україна — Гасмонея, Погонь II. — Лехія II. 31. I. Гасмонея — Погонь II. Клюби, вичислені на першому місці, є господарями.

Речинці гокейових змагань кл. А.

14. II. Лехія — Погонь; 15. II. Чорні — Погонь; 17. II. Чорні — Лехія; 19. II. Погонь — Чорні; 21. II. Лехія — Чорні; 22. II. Погонь — Лехія. Клюби, вичислені на першім місці, є господарями.

Сходини секції гаківки С. Т. „Україна".

В середу 31. ц. м. в год. 6. веч. відбудуться сходини секції гаківки С. Т. „Україна" в домівці „С. У. К.", Підвале 9, I пов.

Куток мови.

Хроніка Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові за рр. 1926—30.

Москалізми. „ізза недостачі" зам. задля; „предвидіти" зам. передвидіти, краще: передбачити; „кромі" зам. крім, окрім; „дневник" зам. деник; „іконописи" (жін. рід. зам. мужеського „іконопис" так само як „правопис", „часопис", „опис") зам. іконопису; „заосмотрення" зам. забезпечення; „вважає умісним" зам. доцільним, відповідним; „провірка" зам. перевірки.

Всупереч прийнятому правописові: „збіжа" зам. збіжжа"; „б „як би" зам. якби; „двічи" зам. скільки" зам. оскільки, наскільки; „діспозиції" москадвічі; „з поза зам. „зпоза"; злзм у роді „директор".

Апостроф, з яким галичани таки мабуть ніколи не дадуть собі ради, робить нашим „фільольогам" нові збитки, наче друкарський чортик; після зовсім неграмотних форм „пор'ядки", „мор'я", „ур'ядовець" і „цар'я" тепер маємо такий апостроф : „Без'ушка" (гл. стор. 71.)!

——o——

Дописи.

КАЛУШ. (З хроніки заборон). До низки ріжних заборон, які впали в останньому часі на наші установи в Калущині, подаємо тут свіжий факт: Староство в Калуші заборонило читальні „Просвіти" в Підгірках улаштувати в неділю 21. грудня свято „Просвіти" тому, що — мовляв — є небезпека нарушення публичного спокою. Слід сказати, що рухливий аматорський гурток і хор тої читальні роблять вистави й концерти дуже часто, але ще ні разу не було на них якогось „нарушення публичного спокою". Та собака зарита деінде: це мабуть перша ластівка нового курсу староства, заповідженого підчас виборчої агітації під гаслом: „як Куба Богу..."

Калуський.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ольга з Кархутів Завадська, вдова по бл. п. пароху Микитинець, косівського повіту, померла в Чорткові 19. грудня ц. р. на шлункового рака. Покійна по вчасній смерти мужа виховала 9 дітей. Тип матері-патріотки, що кожний свій віддих посвятила дітям і до останньої хвилини цікавилася нашим політичним і громадянським життям. Її дрібна скромна постать добре знайома нашим полоненим і вязням за часів української облоги Львова, коли то Покійна посвятила великий труд і значні фонди на допомогу замкненим у Бригідках, раненим і хорим членам УГА по шпиталях, — не оглядаючися на завтра та не жаліючи іноколи останнього шматка біля. Крім важкої праці та боління недолею народу доля посилала їй і важкі удари: від утрати трьох синів у трагічних обставинах до останнього заmаху її дочки, п-і Новаковської в Ужгороді та драконського засуду на неї. — Похорони відбулися в Чорткові дня 21. грудня при численній участи громадянства. В. Їй П.!

о. Михайло Карпяк, парох с. Ульвівка в Сокальщині і варяжський декан упокоївся в Бозі 15. п. м. До поданої перед кількома днями короткої посмертної звістки додаємо жмуток споминів про незабудь. Покійний був до війни катехитом дівочої школи в Сокалі, від 1917 р. парохом с. Ульвівка. Своїми особистими прикметами і громадянськими заслугами, характерністю і простолінійністю поглядів і вчинків зєднав собі пошану і симпатії всього громадянства.

Це був небуденний виховник, що сердечністю, тактом і працею перетворив с. Ульвівок і Теляж, недавно москвофільські села, з яких багато еміґрувало в пору війни до Росії, на свідомі і активні громади. У трьох селах свого приходу зорганізував кооперативи, читальні, молочарську спілку, Луг, Кр. Сіль. Господаря, освітні й господарські курси і ін. Був їх організатором, душею, головою. З парохіянами творив одну родину, якої був батьком. У його домі відбувалися сходини селян. З ними ділив і сподівання 1918 р. і горе більшовицького наїзду. Не минули його жовтневі події, а їх жорстокість приспішила передучасний кінець. Доказом глибокого жалю за ним були похорони. Дві милі провожали Покійного парохіяни й громадяни сусідніх сіл, серед заметілі в останній мандрівці на вічний супочинок у родинній гробниці в Угринові, прощаючи його нестримним риданням. В. Й. П.!

Перенесення тлінних останків бл. п. д-ра Володимира Вітошинського, старшого міського лікаря в Тернополі, який помер 15. вересня 1930. в 62-ім році життя відбудеться в Тернополі 30. грудня ц. р. в год. 1·30 попол. з залізничого двірця до родинного гробу на місцевому цвинтарі. На цей сумний обряд запрошує всіх Друзів і Знайомих Покійника — **Дружина.** — **Заупокійне Богослуження** відбудеться 31. грудня 1930 р. в год. 9. рано в парохіяльній церкві. Замість квітів і вінків жертвувати датки на Фонд Вдів і Сиріт по лікарях на руки Вп. пані д-ра Гершерової.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ЛУГОВИЙ КАЛЕНДАРИК на 1931 рік. Ціна 50 сотиків. Накладом „Вістей з Лугу" у Львові, вул. Коперника ч. 5.

ЖУРНАЛИ.

„ВІДРОДЖЕННЯ", ілюстрований орґан українського протиалькогольного і протинікотинного руху з 15. грудня 1930, ч. 10—12. Зміст: В. Крушельницька: Під теперішню хвилю; С. П.: Обходім свята без отрути!; Цьогорічний протикоршемний плебісцит; Романишин: Шукайте всюди правди!; Акція коршмарів за знесенням протиалькогольного закону; Іван Герасимович: Американська прогібіція не є загрожена!; Д-р Софія Парфанович: Тютюн, здоровля та народня господарка; Ю. Каменецький: Способи боротьби з алькоголізмом; А. Барбюс: Виходець з того світу, що назад не повертається; Е. Бауер: Славні спортсмени та піяцькі звички; В. К.: Огляди праць з обсягу алькогольогії; Хроніка протиалькогольного руху; Вісти з українського протиалькогольного руху; Новинки; Комунікат, Анкета.

ЗИЗ, журнал гумору й сатири, Львів, 15. XII. 1930. Ч. 18. Рік VII.

НОТИ.

Михайло Гайворонський: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ Лемківщини і Закарпаття, мішаний хор: Широке коріння, В керти ружа преквітала, Малам я фраіра, Ой верше мій, верше, Кейня любиш, та люби. Ню-Йорк-Львів 1930.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 27. XII. п. р.: літра молока 0·29 сотиків, літра сметани 1·50 зол., копа яєць 9·50 зол. Ціни масла не нотовано, тенденція знижкова.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр: Понеділок, 29. грудня, год. 7·30 веч. „Ніч у Сан-Себастіяно".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі): Понеділок, 29. грудня, год. 7·30 веч. „Нова подружа умова".

Малий Міський Театр: Понеділок, 29. грудня, год. 7·30 веч. „Скандал у Савої".

Театр Новин (в салі кіна „Кольосей"): Понеділок, 29. грудня, год. 7·30 веч. „Алтайська трійця".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Капітан Кідд" (Джон Беримур).

ЗЛІ: Звукова фільма: „Неаполь співаюче місто" (Кепура, Бриґ. Гельм).

ВИРУСЕНЬКИ: Звукова фільма: „Неаполь співаюче місто" (Кепура, Бриґ. Гельм).

ОАЗА: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гар. Льойд).

ПАН: Останній роман (Ів. Петрович).

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Король океану".

ПАСАЖ: „Смертельна їзда цирковця" та додатки.

ПРОМІНЬ: Вічне кохання", „Мертвий крик".

ФАТАМОРГАНА: „Галька".

ХИМЕРА: Шалені серця. Любов у природі.

СІЙЛЕВЕ: Звонар із Нотр Даму (Льон Чаней).

УТІХА: Пат і Паташон як газетярі.

Програма радіо.

Понеділок 29. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 16·15 Програма для дітей. **Гельсінгфорс** (221,3) 17·00 Сольо на кларнеті. **Льондон** (356,3) 19·40 Секстет Ольофа. **Берлін** (419) 16·30 Солісти. **Харків** (420) 20·00 Український концерт. **Рим** (441,2) 20·30 Концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Віольончеліст Попов. **Відень** (516,3) 12·00 Концерт. **Будапешт** (550,5) 12·05 Радіоквартет. **Ленінград** (1000) 17·30 Концерт.

Вівторок 30. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Симф. концерт. **Гельсінгфорс** (221,3) 17·25 Спів, 18·15 фвст, 19·00 Концерт. **Льондон** (261,3) 13·00 Пісні зими. 20·45 Концерт. **Копенгаген** (281) 20·00 Данець у Парижі, вodевіль, 21·30 Данські пісні. 22·15 Концерт. **Берлін** (419) 16·30 Концерт. 20·10 Пісеньки з зоофільми. 21·45 Симф. концерт. **Харків** (420) 16·00 Концерт. 17·10 Біянист. 20·00 Концерт із закордону. **Рим** (441,2) 17·50 Концерт. 20·40 Опера або концерт зі Студіо. **Мілано** (500,8) 21·00 Опера „Ава Сельва".

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові. 1165

Рава Руська:
30. XII. „Меді".

Угнів:
31. XII. „Пацпик".
1. I. „Меді".
2. I. „Церковна миш".
3. I. „Циганка Аза".
4. I. „Ой не ходи Грицю".

Дня 5. I. 1931 р. переїздить театр на кілька днів до Сокаля.

З нагоди імянин господаря класи Впов. п. проф. Миколи Величка, V. кл. української прив. гімн. „Рідної Школи" в Золочеві, зложила 22·50 зол. на історичний габінет повищої гімназії.

Репертуар Нового Українського Театру дир. П. Карабіневича. 1096

Зборів:
3. I. „Плач Ізраїля".

Поморяни:
29. XII. „Ой не ходи Грицю".
30. XII. „Циганка Аза".
31. XII. „Запорожець за Дунаєм".
1. I. „Танок Венери".
2. I. „Химера".

Озірна:
3. I. „Танок Венери".
7. I. „Химера".
8. I. „Пан Твардовський".
9. I. „Воскресення".

Тернопіль:
4. I. **Відкриття сезону.** „Ой не ходи Грицю".
5. I. **Бенефіс Дружини.** „Плач Ізраїля".
10. I. „Циганка Аза".
11. I. „Химера".

Струсів:
7. I. „Воскресення".
8. I. „Пан Твардовський".
9. I. „Плач Ізраїля".

Театр на зимовий сезон залишається в Тернополі. — В неділю дня 4. I. відкриває сезон народньою штукою „Ой не ходи Грицю".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

НЕГАЙНО вступаю на курс торговельно-купецький в „Кооперативних Школах", рівночасно позичу кілька тисяч на кілька місяців за мешкання з удержанням. — Ласкаві зголошення слати до Адміністрації „Діла" для „Кавалера". 1172 1—2

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровскі-Розважевскі Львів, (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 888 6—?

ОРІХИ волоські зол. 16·—, гриби вибрані 57·50, мід гірський дічничий 23·—, рижки мариновані 16·—, пятикільове опакування, франко післяплата. — Кооператива „Збут", Косів к. Коломиї. 1140 3—5

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Староводні жіночі годинники переробляємо на ручні. 437

ДВА ПОКОЇ і КУХНЯ без комфорту 120 зол. місячно, піврічна кавція, до винайму. — вул. Нецила ч. 15. бічна Ткацької. 1175 1—2

РІВЕНСЬКА УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ **шукає кваліфікованого вчителя латинської та української мови. — Дирекція.** 1169 1—5

ПРИЙМУ з днем 15. I. евентуально з днем 1. II. 1931 р. бодай дещо рутинованого концiпієнта. — Оферти слати: адвокат Д-р К. Троян у Ходорові. 1171 1—2

ПАННА з віном 5.000 дол., літ 23, пристійна, освічена, пізнає мущину на добрім становищі, або на укінченні студій у цілі женитьби. Листи слати тільки зі знимкою до адм. „Діла" під „Посажна"

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, специяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та **лікарської косметики**

ординує в скірних недугах
і т. д. від год. 8½—10, 14—16
в косметиці від 10—11 і 16—18
в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діятермія. Кріотерапія. Сепаратові ждальні.

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п. (біля Нар. Гостинниці)

Вінда до вжитку Телефон 38—90.

Д-р Іван Рогуцький

адвокат у Самборі

переносить з днем 1. січня 1931 р. свою канцелярію на вулицю Львівську (Леґіонів) ч. 9. 1170 1—2

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Телеф. 65—73.

Безболісно пльомбує, лічить і виймає зуби. Скріплює розхитані зуби, робить штучні зуби в каучуку, золоті, платині і білім золоті найновішими системами. Пацієнтів з провінції полагоджує в найкоротшому часі. — II. т. Урядовцям і студентам знижені ціни. 1139 6—10

„МІКА"

Найліпша муштарда з першої української фабрики

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА, ч. 121. 1173 1—5

Подяка.

Прибиті горем наслідком невіджалуваної втрати нашої дорогої Сестри, Матері й Бабусі, вдови по священику Ольги з Кархутів Завадської, вважаємо своїм обовязком подякувати всім, що відвідували в останні хвилини Покійної та помогли нам відвести Покійну в останню дорогу на цвинтар у Чорткові. Дякуємо ВП. Панству Одеськовим, пані Боднарович, професорам Любовичеві й Гандюкевичеві, зокрема ВП. Д-рові Маланичевському за безінтересовне здатне піклування до останньої хвилини тяжких болів у невиліковальній недузі та співчуття для Покійної та рідні, духовенству і громадянству за участь у похоронах та хорові учит. семинарії за „Вічную память", врешті всім, що в нашому болі висказали нам своє співчуття. — **Анна Добромільська** — сестра; **Стефанія Новаковська, Галя Рудавська, Соня Чолієва, Ольга Дівничева, Наталя Стефанова** — дочки; **Гнат Стефанів, о. Пилип Чолій, Антін Дівнич** — зяті; внуки. 1168

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костин. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.